

обсягів продажу виробленої продукції і послуг у результаті проведення цілеспрямованої збутової політики.

Таким чином, ми проаналізували фундаментальні зрушення у маркетинговій теорії, які, безумовно, повинні враховуватися під час формування маркетингових програм на овочевих підприємствах України. Звісно, це не означає, що традиційні уявлення про маркетинг уже втратили свою силу. Навпаки, Україна внаслідок свого природного відставання у ринковому розвитку ще тільки засвоює ази маркетингу. Проте, без стратегічного передбачення майбутніх етапів розвитку український овочевий бізнес ризикує загубитись у хвилях глобалізації.

Список використаних джерел

1. Амблер Т. Практический маркетинг / Т. Амблер // пер. с англ. под общей ред. Ю.Н. Каптуревского – СПб. : Издательство «Питер». – 1999. – 400 с. – (Серия «теория и практика менеджмента»).
2. Вовчак А. В. Особливості сучасної організації маркетингу на підприємстві / А. В. Вовчак // Формування ринкової економіки : Зб. наук. праць. спец. Ф 79, вип. Сучасні проблеми теорії і практики маркетингу. – К. : КНЕУ, – 2005. – 604 с.
3. Демченко А. Маркетинговые стратегии в бизнесе / А. Демченко // Маркетинг. – 2005. – № 5 (84). – С. 38–45.
4. Заплатникова А. В. Методология маркетинговых исследований / А. В. Заплатникова, С. И. Зибенберг // Маркетинг: теория і практика. Збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету. – Луганськ. – 2002. – С. 74–78.
5. Зигель Э. С. и др. Составление бизнес-плана : пер. с англ. / Э. С. Зигель и др. – М. : Джон Уайли энд Санз. – 1994. – 224 с. – (Пособия Эрнест энд Янг).
6. Котлер Филипп. Основы маркетинга / Ф. Котлер // – М. : Роститнер. – 1996. – 360 с.
7. Кофт М. Дж. Сегментирование рынка / М. Дж. Кофт. – СПб. : Питер. – 2001. – 128 с.
8. Ламбен Жан-Жак Стратегический маркетинг / Ж.-Ж. Ламбен. – СПб. : Наука. – 1996. – С. 27–48.
9. Писаренко В. В. Маркетинг овочевої продукції (методичні та практичні аспекти) : монографія / В. В. Писаренко. – Полтава : ФОП Говоров С. В., 2008. – 304 с.
10. Пилипчик В. Формування та тенденції розвитку мереженого маркетингу / В. Пилипчик, О. Данніков // Маркетинг в Україні. – 2008. – № 3. – С. 40–45.
11. Стоун М. Прямой маркетинг : пособие для маркетолога и специалиста по рекламе / М. Стоун, Д. Дейвис, Э. Бонд // Пер. с англ. В. В. Козлова. – Мн. : Амалфея. – 2003. – 448 с.
12. Траут Дж. Новое позиционирование / Дж. Траут; под. ред. Ю. Каптуревского // – СПб. : Питер, 2003. – 192 с. : ил. Траут вместе со С. Ривкиным. – (Серия «Деловой бестселлер»).
13. Фокс Джеффри Дж. Как стать суперзвездой маркетинга. Необычные правила, благодаря которым победно звенит ваш кассовый аппарат / пер. с англ. – М. : Альпина Паблишер, 2003. – 232 с.
14. Янків М. Агроримаркетинг як фактор ринкової трансформації АПК України / М. Янків // Економіка України. – 2000. – № 4. – квітень. – С. 55–59.

УДК 336.012.23

Гуцул Я. В.,
Буковинський державний фінансово-економічний університет,
м. Чернівці

Сучасні проблеми реформування житлово-комунального господарства

У статті проаналізовані основні показники роботи житлово-комунального комплексу, а також визначено проблеми реформування ЖКГ з позиції єдності всіх складових механізму регулювання галузі. Визначено ступінь розвитку і обсяги діяльності підприємств комунального господарства які впливають на рівень добробуту населення, побутові і санітарно-гігієнічні умови його життя, чистоту водного й повітряного басейнів, і, так само на рівень продуктивності праці. Слабка увага до забезпечення стійкої роботи житлово-комунального комплексу може призвести до непередбачуваних соціальних наслідків, оскільки відсутність тепла, води, каналізації, надмірна старість мереж, комунікацій загрожують здоров'ю і життю населення.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ (за видами економічної діяльності)

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, реформування, управління, ринкові відносини.

В статье проанализированы основные показатели работы жилищно-коммунального комплекса, а также определены проблемы реформирования ЖКХ с позиции единства всех составляющих механизма регулирования отрасли. Определена степень развития и объемы деятельности предприятий коммунального хозяйства влияющих на уровень благосостояния населения, бытовые и санитарно-гигиенические условия его жизни, чистоту водного и воздушного бассейнов, и, так же на уровень производительности труда. Слабое внимание к обеспечению устойчивой работы жилищно-коммунального комплекса может привести к непредсказуемым социальным последствиям, поскольку отсутствие тепла, воды, канализации, чрезмерная старость сетей, коммуникаций угрожают здоровью и жизни населения.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, реформирование, руководство, рыночные отношения.

The main indices of housing-communal complex have been analyzed in the following article as well as the reform problems of housing-communal economy from the viewpoint of all mechanism components unity of branch control have been defined. The development degree and activity volume of communal economy enterprises influence the welfare of population, living, sanitary-and-hygienic conditions, cleanness of water and air as well as labour efficiency standard. Slight attention towards providing stable activities of housing-communal complex may lead to unforeseen social results as the absence of heating, water, sewerage, excessive deterioration of communication networks threaten health and lives of population.

Keywords: housing-communal economy, reforming, control, market relations.

Постановка проблеми. Комунальні послуги – це діяльність з надання послуг населенню відповідними структурами органів місцевого самоврядування, органами комунального господарства, пов'язаних з підтримкою та забезпеченням побутових умов у місцях домашнього перебування людей, наприклад, водозабезпечення, теплозабезпечення тощо [3, с. 293].

В Україні при використанні категорії «послуг» основний акцент робиться на юридичних аспектах, зокрема, на адміністративній процедурі їх надання. Пояснити це можна тим, що ідеологами запровадження теорії послуг в Україні є, насамперед, представники науки адміністративного права (В. Авер'янов, І. Коліушко) [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Н. Лелюк, О. Короп звертають увагу на проблеми формування фінансових ресурсів підприємств житлово-комунального господарства, а саме – на використання послуги, заборгованість з боку підприємств, організацій і населення [2, с. 223].

Серед праць вітчизняних вчених-економістів, господарників, фахівців у галузі управління і регулювання економіки, присвячені ринковим трансформаціям її житлово-комунального сектора слід відзначити розробки К. Витрищук, З. Герасимчук, О. Васильєвої, Н. Галазюк та інших [1–3]. Водночас, багато питань на практиці залишаються не вирішеними.

У Концепції адміністративної реформи в Україні паралельно використовувалися терміни «державні послуги» й «управлінські послуги». При цьому особливої межі між ними не проводилося. Останнім часом найбільш уживаним став термін «адміністративні послуги», оскільки справедливо вважається, що категорія «управлінські послуги» вже має своє змістовне навантаження в економічній науці. Прикметник «адміністративні» є більш вдалим і тому, що вказує на суб'єкта, який надає такі послуги, - на адміністрацію, адміністративні органи. Крім того, прикметник «адміністративні»

характеризує владно-публічну (адміністративну) природу діяльності щодо надання послуг [6, с. 117].

Постановка завдання. Основою гармонійного розвитку міст в будь-якій державі є розвиток сфери надання ЖКП, які забезпечують життєдіяльність міста. Саме ця сфера дає можливість існувати великим містам, і вирішує його екологічні та економіко-господарські проблеми, саме цей факт виводить мету даної роботи – визначити сферу єдності в процесі реформування ЖКГ.

Виклад основного матеріалу. Комунальні послуги трактують також як послуги, що надаються для забезпечення населення міст водою, газом, опаленням, електрикою тощо [6, с. 44].

Експлуатацію житлового фонду здійснюють організації (будинкоуправління, ЖЕКи, житлові об'єднання, управління і т.п.), що підпорядковані міським Радам народних депутатів або підприємствам, організаціям та відомствам, а також приватні фірми.

Завданням житлових організацій є поліпшення експлуатації та забезпечення надійного збереження житлового фонду. Вирішення цього завдання можливе за умови реформування відносин у житловій сфері; реорганізації та роздержавлення житлово-експлуатаційних організацій; створення ринку послуг.

Будівництво нового житлового фонду, а також об'єктів культурно-побутового та комунального господарства в містах проводиться підрядним способом. Функції замовника в основному покладено на виконкоми міських Рад, хоча в останній час такі об'єкти будуються силами й коштами організацій різних форм власності.

Для обслуговування житлових будівель та нежитлових приміщень до складу житлового господарства включено госпрозрахункові ремонтні й будівельні організації, транспортні й постачальницькі контори, промислові підприємства. Управління житловим фондом ведеться на засадах господарського розрахунку, який має особливості, зумовлені характером діяльності, рівнем доходної бази житлового господарства [2, с. 20].

Специфіка діяльності житлового господарства виявляється в характері експлуатації будинків, в орендних відносинах з споживачами його послуг.

В умовах товарно-грошових відносин надання працюючим в користування державного житлового фонду опосередковується квартирною платою, а здача нежитлових приміщень організаціям та установам – орендною платою. Ці платежі головним чином і визначають доходну базу житлового господарства [1, с. 40].

Переважну більшість основних фондів житлових організацій являють собою не засоби виробництва, а об'єкти споживання, що поряд з відсутністю готової продукції обумовлює специфіку їх амортизації та відтворення. Норми амортизаційних відрахувань на відтворення призначені тільки для виявлення зносу житлових будівель.

У складі оборотних коштів значне місце посідають розрахункові статті, що обумовлено характером відносин житлових організацій з квартирнаймачами.

Житлово-експлуатаційні організації здійснюють свою діяльність згідно з господарсько-фінансовим планом, головним розділом якого є кошторис доходів та видатків на експлуатацію житлового фонду [1, с. 42].

Тарифоутворення на послуги ЖКГ в Україні, швидше, засноване на логіці абсурду, ніж на економічних умовах. У відмінності від розвинених держав ЄС, куди так прагне наша країна, Україна примудрилася побудувати систему роботи галузі таким чином, що політичний інтерес істотно перебиває економічний чинник. Судить самі: в країні існує державний регулятор, який за законом не має

права встановлювати тарифи на теплову енергію і воду нижче економічно обґрунтованого рівня. Як тільки мова заходить про економічні обґрунтування цього самого рівня – тут же виникає гласне чи негласне політичне рішення скасувати операцію з «підтяжки» тарифів на комунальні послуги до рівня окупності до кращих часів.

Уряд за ініціативою Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка 7 квітня зареєструвало у Верховній Раді проект закону № 4644, яким пропонується внести ряд суттєвих змін до 5 діючих законів, які регулюють сфери електроенергетики, теплопостачання, державного регулювання комунальних послуг та місцевого самоврядування. По суті документом вноситься пакет правок, які дозволять українському уряду виконати вимоги Міжнародного валютного фонду (МВФ), необхідні для отримання екстреної допомоги в розмірі 15–20 млрд дол. позикових коштів.

Ключовою нормою, яка передбачена законопроектом, є посилення ролі Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг. Зокрема, органи місцевого самоврядування будуть позбавлені повноважень з формування тарифів на послуги централізованого опалення, гарячого та холодного водопостачання, а також водовідведення. Проектом пропонується прирівняти тепло- і водопостачальні підприємства до виконавців цих послуг, а регулятор буде стверджувати не тільки собівартість виробництва, транспортування та постачання теплової енергії і води, але і встановлювати остаточні споживчі тарифи на них.

Сьогодні ліцензіатами Нацкомпослуг є 270 теплоенергетичних підприємств (96 % ринку теплової енергії), які щорічно виробляють не менше 20 тис. Гкал тепла, а транспортують та постачають – не менше 18 тис. Гкал. Регулятор також контролює близько 90 % ринку водопостачання та водовідведення : ліцензіатами Комісії є 130 підприємств водно -каналізаційного господарства, які здійснюють свою діяльність у містах з населенням більше 30 тис. чоловік. Річний обсяг реалізації холодної води для водоканалів, що потрапляють під держрегулювання, – від 300 тис. куб. м., а послуг водовідведення – 200 тис. куб. м.

Тарифний регулятор встановлює для ліцензіатів - монополістів на підставі наданих ними розрахунків економічно обґрунтовану собівартість Гкал теплової енергії та кубометра води. Сфера регулювання поширюється «до стіни» багатоквартирного житлового будинку. Фактично, Комісія формує собівартість тепла і води як товару. Тарифи на послуги централізованого опалення, гарячого та холодного водопостачання, водовідведення встановлюють місцеві влади з урахуванням витрат на постачання та обслуговування «всередині будинку». Також на місцях формують кінцевий тариф і для побутових абонентів – бюджетних організацій та юридичних осіб.

Така «подвійність» тарифоутворення є предтечею безлічі проблем як для підприємств – монополістів, так і для споживачів. Зокрема, якщо багатоквартирним будинком керують безпосередньо мешканці (ОСББ, ЖБК), то проблема обслуговування водопровідних і теплових внутрішньобудинкових мереж стає актуальною. Мешканці вимагають надання відповідних послуг від водоканалів і теплоенерго, а монополії, в свою чергу, – «прикриваються» ліцензійними умовами (постачання ресурсів «до стіни будинку»). Якщо підприємства галузі оформляють офіційно обслуговування внутрішньобудинкових мереж, то, відповідно, витрати включаються в тариф на воду або тепло, що не радує споживачів. Крім того, сама «подвійна» процедура формування вартості комунальних послуг – непрозора і закрита для населення. У результаті, мешканці будинків не можуть домогтися швидкого вирішення

«внутрішньобудинкових» проблем, пов'язаних з водопостачанням або теплозабезпеченням, оскільки їм доведеться звертатися не до монополістам (водоканалу, теплоенерго), а до виконавців послуг (комунальним підприємствам).

Враховуючи сучасну ситуацію на ринку формування вартості на послуги ЖКГ, а також на все триваючу реформу галузі, варто зазначити іноземний досвід в даній сфері.

На зламі 1980–1990-х років уряди більшості країн Європи у межах соціально-економічних програм та програм реформування державного сектору економіки здійснили приватизацію об'єктів житлово-комунального господарства, керуючись тим принципом, що на ринкових засадах ця сфера функціонуватиме ефективніше, ніж перебуваючи в державних руках. Паралельно розпочався пошук нових форм надання комунальних послуг із залученням представників бізнесу. Сьогодні в Європі розроблено три головні моделі реорганізації ЖКГ: англійську, французьку та німецьку.

Велика Британія довго йшла до створення суспільно прийнятних і комерційно привабливих умов у комунальному секторі, провівши за останні 15 років повну приватизацію об'єктів житлокомунгоспу. Спочатку там було об'єднано муніципальні водоканали в межах 10 регіональних державних компаній, а потім їх приватизовано. Перед цим уряд списав усі борги комунальних підприємств, узяв на себе видатки на модернізацію їхньої інфраструктури й провів її паспортизацію. На відміну від Сполученого Королівства, у більшості європейських країн комунальна інфраструктура перебуває в муніципальній власності, а приватні оператори експлуатують її на умовах договору концесії.

Практичним завданням реформування сектору ЖКГ у ФРН було створення ринку житлових і комунальних послуг на засадах конкуренції. Німецька модель передбачає тип реформування, коли підприємства галузі стають акціонерними компаніями, основним пакетом яких володіє муніципалітет. Головною проблемою змін такого типу стала побудова системи ефективного муніципального самоврядування, на яке мала спиратися система ЖКГ на місцях. З метою вдосконалення тарифного ціноутворення в Німеччині апробували схеми, які уможлилювали покривання поточних витрат у середньостроковій перспективі. Першим кроком була відмова від надання соціальної допомоги населенню через комунальні підприємства й перехід до адресного субсидування. Субсидії надавали малозабезпеченим родинам залежно від рівня їхніх доходів. Бюджетні кошти, які звільнилися, було спрямовано як інвестиції в модернізацію мереж та устаткування й на капремонті інфраструктури. За німецькою моделлю вибудовувався сектор ЖКГ в Нідерландах, Бельгії, Австрії та країнах Скандинавії.

Третя модель реформування житлокомунгоспу в Європі належить Франції – країні з потужним державним сектором. Хоча її приватний бізнес, який надає послуги водопостачання, має чи не найдавнішу на континенті традицію – приблизно сторічну. Зокрема, тамтешнім компаніям належить ініціатива будівництва комунальних мереж у містах. Французька модель, таким чином, є компромісом між двома описаними вище: вона передбачає об'єднання муніципальної власності на об'єкти ЖКГ та управління приватного бізнесу ними на умовах довгострокових договорів оренди й супутніх інвестиційних угод.

Попри різну форму власності на житлово-комунальні підприємства й відмінності в управлінні ними, схема, за якою фінансують оновлення основних фондів цього сектору, в більшості європейських країн однакова. Підприємство-оператор (тобто те, яке ці складові ЖКГ обслуговує і забезпечує комунальні

послуги) залучає на ринках довгострокове фінансування, після чого на задіяні кошти оновлює фонди і впродовж 15 років виплачує кредит за низькими ставками. Таким чином, досягають модернізації та ефективності функціонування житлово-комунального господарства. Лише за цих умов воно може бути прибутковим, та й то не в перші 10 років після його осучаснення. 5–7 % – це вже хороший показник. Однак прибутковість не найголовніше завдання ЖКГ, яке насамперед має бути ефективним і надійним для споживачів.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі.

Таким чином, забезпечення успішного реформування житлово-комунального комплексу неможливе без формування ринкової організаційної інфраструктури, що створює реальну систему економічної мотивації до скорочення витрат і підвищення якості обслуговування населення. Для створення організаційно-управлінських і структурних механізмів, що забезпечують перехід на ринкові методи управління, необхідно здійснити:

- удосконалення структури управління житлово-комунальним обслуговуванням;
- розвиток управлінських компаній;
- розвиток нових форм управління житловим фондом;
- структуризацію муніципального житлового фонду;
- розвиток малого бізнесу в сфері ЖКГ;
- кадрове забезпечення та інформаційну підтримку проведення реформи;
- удосконалення нормативно-правової бази.

Перспективи подальших досліджень щодо підвищення ефективності функціонування житлово-комунального господарства очевидно повинні бути пов'язані з пошуком напрямків оптимізації організаційної структури, виробленням адекватного адміністративно-ринкового механізму управління в галузі, виділенням державних цільових коштів та розробленням цільових державних і регіональних програм для проведення модернізації комунальної інфраструктури з метою мінімізації операційних витрат і підвищення загальної ефективності їх функціонування.

Список використаних джерел

1. Августин Р. Р. Теоретико-методологічні основи діяльності природних монополістичних структур / Р. Р. Августин, О. Б. Саприка, Н. М. Галазюк // Вісн. Львівської комерційної академії : Зб. наук. праць. Серія економічна. – Вип. 33. – С. 180–184.
2. Васильєва О. І. Пріоритети розвитку житлово-комунального господарства в соціально-економічній політиці держави / О. І. Васильєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nrzd/2011_1/3.pdf.
3. Галазюк Н. М. Основні напрями реформування житлово-комунального господарства в трансформаційній економіці України // Н. М. Галазюк, С. С. Іваночко, А. А. Кіпершайн // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.7. – С. 143–148.
4. Галазюк Н. М. Сучасний стан та проблеми розвитку природних монополістичних структур у вітчизняній економіці / Н. М. Галазюк, С. С. Іваночко, А. А. Кіпершайн // Вісн. Львівської комерційної академії : Збірник наукових праць. Серія економічна. – 2010. – Вип. 33. – С. 167–171.
5. Герасимчук З. В. Організаційно-економічний механізм функціонування житлово-комунального господарства / З. В. Герасимчук, К. О. Витрищук // Економічний форум : наук. журн. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2011. – № 4. – С. 266–271.
6. Клевцевич Н. А. Партнерство бізнесу та держави як новий інструмент державної інвестиційної політики у сфері ЖКГ / Н. А. Клевцевич // Вісн. соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць Одеського державного економічного університету. – 2008. – № 30. – С. 173–178.
7. Коваль Н. В. Проблеми функціонування житлово-комунального комплексу та його вплив на соціально-економічний розвиток України / Н. В. Коваль // Регіональна економіка. – 2009. – № 4. – С. 197–203.
8. Механізми розвитку житлово-комунального господарства: системи управління, підготовки кадрів : монографія / В. М. Данилишин, М. А. Хвесик, М. Х. Корецький [та ін.]. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 351 с.
9. Монастирський Г. Л. Муніципальний сектор економіки: ресурсний потенціал та функціональне навантаження / Г. Л. Монастирський // Інноваційна економіка. Всеукраїнський

науково-виробничий журнал. – 2009. – № 2. – С. 220–230.

10. Тертиця О. О. Напрямок реформування сфери ЖКГ : зарубіжний досвід та вітчизняна практика / О. О. Тертиця // Бізнес-навігатор : наук.-вироб. журн. – 2010. – № 2 (19). – С. 110–114.

11. Чубукова О. Ю. Підходи до формування державного сектору національної економіки / О. Ю. Чубукова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1 (9). – С. 49–53.

12. Яковлев О. К. Державний сектор економіки як феномен сучасних ринкових відносин / О. К. Яковлев // Вісн. соціально-економічних досліджень : Зб. наук. праць Одеського державного економічного університету. – 2010. – № 39. – С. 312–315.

УДК 330.31:332.1

Євдокименко В. К., д.е.н., професор,
Стеценко І. В., д.т.н., доцент,
Буковинський державний фінансово-економічний університет,
м. Чернівці

Визначення стратегії розвитку видів економічної діяльності на основі динаміки їх валової доданої вартості

У статті представлені результати дослідження темпів розвитку видів економічної діяльності різних країн. Побудована математична модель взаємозв'язків видів економічної діяльності та запропоновані шляхи максимізації випуску доданої вартості.

Ключові слова: валова додана вартість, моделювання.

В статье представлены результаты исследования темпов развития по видам экономической деятельности разных стран. Построена математическая модель взаимосвязей видов экономической деятельности и предложены способы максимизации выпуска добавочной стоимости.

Ключевые слова: валовая добавочная стоимость, моделирование.

The results of the study the rate of development of economic activities in different countries are presented. A mathematical model of the relationship of economic activities and the ways of maximizing the manufacture of value added.

Keywords: gross value added, modeling.

Постановка проблеми. Однією з актуальних, які постійно турбують вчених і практиків, є існуюча асиметричність та нерівномірність розвитку країн і регіонів, диференціація його рівня. Вона постійно актуалізується і розробляється багатьма авторами. Разом з тим вивчення існуючих розробок, описаних в [1], засвідчує дефіцит пропозицій щодо коректив до практики розробки стратегій відтворення структури видів економічної діяльності у контексті прискореного зростання і вирівнювання випуску валової доданої вартості (ВДВ) на особу населення.

У даній статті розглядається моделювання динаміки розвитку видів економічної діяльності та запропоновані шляхи визначення стратегії максимізації випуску валової доданої вартості.

Задача дослідження. Завдання даної роботи полягає в тому, щоб запропонувати можливий алгоритм визначення на перспективу темпів і пропорцій розвитку відповідних умовам країн видів економічної діяльності для забезпечення динамічного збільшення випуску валової доданої вартості на особу населення.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо проблему на прикладі економіки України. Для побудови моделі дані зі статистичного збірника [2; 3] попередньо слід їх обробити.